

Samen werken aan een nieuwe balans

WestlandProgramma 2018-2022

Gemeente Westland

Inhoud

Voorwoord.....	4
Onze koers en ambitie	5
Thema 1 – Bevlogen besturen	9
Thema 2 – Goed toeven.....	11
Thema 3 – Sterke samenleving.....	13
Thema 4 – Welvarend Westland	15
Tot slot	18

Voorwoord

In dit document vindt u onze koers en ambities voor de komende vier jaar. Vanzelfsprekend vormt het Westlands Akkoord, dat is gesloten tussen CDA Westland, LPF Westland, VVD Westland en ChristenUnie-SGP Westland, hiervoor de basis. Na ons aantreden hebben we ons meer uitgebreid verdiept in de voor Westland belangrijke ontwikkelingen waarmee wij als bestuur geconfronteerd worden. We kiezen voor het belang van Westland en de Westlanders. Daarom besturen we niet van bovenaf, maar van onderop. De gemeenteraad en de Westlanders worden nauw betrokken bij het maken van keuzes, want onze overtuiging is dat we de toekomst van Westland samen maken. Het college heeft op basis van alle informatie en ontwikkelingen een koers bepaald, met als perspectief een welvarende gemeente met een sterke samenleving, waar het goed toeven is. Deze koers kenmerkt zich door het vinden van een nieuwe balans in de ambities van Westland. Balans in de verhoudingen tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie, in het gebruik van de ruimte in Westland, in de samenleving, de organisatie en de financiële positie van de gemeente.

Een koers bepaal je niet op een achternamiddag en van een betrouwbaar bestuur mag je verwachten dat het koersvast is. Toch realiseren wij ons dat we de komende vier jaar geconfronteerd zullen worden met nieuwe ontwikkelingen die een ander licht werpen op het perspectief dat ons nu voor ogen staat. Dat vraagt om openheid en wendbaarheid van college en raad om bij te sturen waar en wanneer dat nodig is. Het vraagt ook om verbindend leiderschap om jaarlijks samen met de raad en de Westlanders te bezien of er ontwikkelingen zijn die aanpassing van het WestlandProgramma vragen.

Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete activiteiten die voortkomen uit de ambities van het meerjarige WestlandProgramma. De financiële consequenties van deze jaarlijkse uitvoeringsprogramma's worden het meest concreet opgenomen in het eerste jaar van de meerjarenbegroting. Voor de jaren erna volgt een steeds globalere raming, zodat later ook bijstellingen mogelijk zijn in de jaarlijkse kadernota en de meerjarenbegroting. Zo willen wij de raad en de Westlanders voortdurend kunnen betrekken bij de prioriteiten en mogelijke keuzes.

*Het college van burgemeester en wethouders van Westland
September 2018*

Onze koers en ambitie

Bestuursstijl

Westland is een gemeente met een krachtige economie en een sterke gemeenschapszin. Het is goed toeven aan de kust, op en rond de vele watergangen en in de levendige dorpen. De Westlandse bevolking is ondernemend en altijd op zoek naar mogelijkheden om verder te komen en de vooruitgang daadwerkelijk te verzilveren. Van dat ondernemerschap maken we als gemeente graag gebruik, of het nu gaat om de economie, de samenleving of de leefomgeving. We bieden binnen duidelijke kaders ruimte aan eigen initiatieven, vanuit de overtuiging dat onze inwoners en ondernemers als geen ander weten wat Westland nodig heeft om welvarender, sterker en leefbaarder te worden. **Wij vinden open, betrouwbaar, geloofwaardig en herkenbaar besturen belangrijk. Daarbij moet er sprake zijn van wederkerigheid en balans tussen het college, de gemeenteraad en ambtelijke organisatie.**

Onze ambitie is het vertrouwen in het gemeentebestuur in de komende periode verder te versterken.

Organisatie

Een wendbare, flexibele, deskundige en betrouwbare ambtelijke organisatie die ons ondersteunt in onze nieuwe manier van werken is een voorwaarde voor alles waar de gemeente Westland voor staat. De werkdruk is in delen van de ambtelijke organisatie (te) hoog. De aantrekkende economie en het toenemende inwoneraantal versterken dit probleem, dat structureel moet worden aangepakt. Investeren in voldoende bekwame medewerkers is een must, net als investeren in adequate technologische ondersteuning. **Voor de noodzakelijke kwaliteitsimpuls van de organisatie is een integraal organisatie-ontwikkeltraject gestart. Daarnaast zal worden geïnvesteerd in de kwantiteit van het personeelsbestand. Om het nieuwe werken te ondersteunen, starten we met het realiseren van een veranderorganisatie op het terrein van ICT en het ontwikkelen van innovatieve dienstverleningsconcepten.**

Onze ambitie is een lerende organisatie te creëren, waar ieder talent wordt gestimuleerd en gewaardeerd, waar iedereen gezamenlijk bijdraagt aan het oplossen van veelal complexe problemen en daarbij open staat voor vernieuwende ideeën. Een organisatie waar sensitiviteit voor de maatschappelijke veranderingen en de bestuurlijke en politieke werkelijkheid in de genen zit en vooral: een organisatie waar je met plezier werkt.

Financiën

We streven naar een evenwichtige financiële positie die ons in staat stelt om onze ambities te realiseren en slagkracht biedt om met tegenvallers om te gaan, nu en in de komende jaren. We zijn te allen tijde in staat om aan onze betalingsverplichtingen te voldoen, waarbij wij structurele lasten betalen met structurele baten. Wij zorgen voor voldoende weerstandsvermogen: de robuuste reservepositie is beschikbaar om tegenvallers op te vangen. Maar 'we sparen niet voor het sparen'. Geld van de gemeente moet ten gunste komen van de gemeenschap. Daarbij houden we oog voor de schuldpositie. We spannen ons in om die niet verder te laten oplopen. Ook dat staat echter in perspectief van ontwikkelingen die in de maatschappij gewenst en noodzakelijk zijn. Aandachtspunt daarbij is dat na jaren van crisis en bezuinigingen de meerjarenbegroting weliswaar op orde is, maar er weinig ruimte is voor nieuwe wensen en ambities. Dat gegeven vraagt om een heroriëntatie op de financiële middelen.

De komende periode zetten wij ons in om de financiën zo begrijpelijk mogelijk te presenteren, passend bij onze transparante bestuursstijl. Voor de leges/heffingen geldt nog altijd het

uitgangspunt van 100% kostendekking. Daarbij letten we tevens op de maatschappelijke aanvaardbaarheid van tarieven.

Onze ambitie is als gemeente financieel in balans te blijven, ondanks alle claims en vraagstukken die nu op ons afkomen.

Ruimte

De ruimte in Westland is schaars. Gezien het belang van een goed woon- en leefklimaat zijn er grenzen aan de uitbreiding van bedrijventerreinen en infrastructuur. De toenemende noodzaak om te kiezen tussen conflicterende belangen om voldoende ruimte te creëren voor de diverse vormen van wonen, groen, wegen, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen vraagt om adequate uitvoering van een belangrijke gemeentelijke kerntaak: het ruimtelijk ordenen en handhaven. Er zal een nieuwe balans gevonden moeten worden. Alleen kiezen voor groen of voor economische groei of voor wonen is in het volle Westland geen optie. Onze uitdaging is het vinden van een goede mix, waarbij (toekomstige) inwoners van Westland zich wel zullen moeten realiseren dat zij in een dynamische omgeving wonen.

De druk op de Westlandse woningmarkt is groot. Er ligt een aanzienlijke huisvestingsopgave voor diverse doelgroepen. Daarnaast spelen er bijzondere vraagstukken, zoals de huisvesting van arbeidsmigranten en statushouders. ***Het vinden van nieuwe woonvormen en oplossingen voor het beter benutten van de steeds schaarser wordende ruimte zijn een blijvende opdracht voor college, raad en de Westlanders. Wij gaan een helder afwegingskader realiseren waaraan alle (bouw)initiatieven en plannen zullen worden getoetst.***

Onze ambitie is in Westland een nieuwe balans te vinden tussen wonen, groen, economie en voorzieningen en te zorgen voor een passend aanbod aan woningen.

Veiligheid

Veiligheid in Westland maken we samen. Van groot belang zijn daarom de buurtpreventieteams, telefooncirkels en leefbaarheidskringen in alle dorpen en kernen. Maar ook onze vrijwillige brandweer en reddingsbrigades zijn onmisbaar. De dynamiek van Westland vraagt echter meer inzet van Westlanders voor hun eigen veiligheid en die van hun omgeving. Daarbij gaat het vooral om risicogericht denken en handelen.

Zoals in de rest van Nederland hebben we ook in Westland, met zijn breed vertakte internationale handelscontacten, in toenemende mate te maken met vermenging van de onderwereld en bovenwereld (ondermijning). Onderzoek heeft uitgewezen dat er in Westland een riante gelegenhedsstructuur is voor arbeidsuitbuiting, één van de verschijningsvormen van ondermijning. Om ondermijning te kunnen aanpakken zijn bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid, een goede informatiepositie en een gemeentelijke organisatie die hierop kwantitatief en kwalitatief is gericht essentieel.

Een veilig en leefbaar Westland heeft voor ons hoge prioriteit. De komende vier jaar willen wij de participatie van de Westlanders op het gebied van veiligheid vergroten. Daarnaast zullen we vanuit een actieve coördinerende en regisserende rol onder meer stevig inzetten op de aanpak van arbeidsuitbuiting.

Onze ambitie is om samen met de ketenpartners arbeidsuitbuiting in kaart te brengen en waar nodig aan te pakken, zodat dat het fenomeen in Westland tegen het einde van deze bestuursperiode tot een minimum beperkt is. Daarnaast bevorderen we participatie, zodat het aantal inwoners dat zich actief inzet voor veiligheid over vier jaar sterk is toegenomen.

Zorg en welzijn

De kracht van de Westlandse samenleving is groot. De saamhorigheid, bereidheid om voor elkaar op te komen, voor elkaar in te staan en iets voor een ander te betekenen, maken dat het met de Westlanders over het algemeen goed gaat. Het aantal ouderen dat zorg nodig heeft

neemt sterk toe. Hulp van mantelzorgers, buren en familie is goud waard en dat moeten we koesteren. Tegelijkertijd eisen de steeds grotere vraag naar oplossingen voor steeds complexere zorgvragen van de gemeente en de professionele zorginstellingen dat zij zich permanent inzetten voor de meest efficiënte, effectieve en mensgerichte aanpak. Vooral ook voor de jeugd die zorg nodig heeft, gaan we op zoek naar goede oplossingen. Dat doen we samen met het gezin en indien mogelijk de omgeving. Voor een goede toekomst en ondersteuning van de jeugd willen we de samenwerking met partners zoals het onderwijs, huisartsen en verenigingen blijven versterken. Primair is van belang dat een Westlander die zorg en ondersteuning nodig heeft, die voldoende krijgt. Daarnaast is het belangrijk dat zorgaanbieders meer resultaatgerichtheid en ondernemerschap laten zien.

De afgelopen periode is hard gewerkt om de overdracht van taken van de Rijksoverheid op het gebied van het sociaal domein naar de gemeente goed te laten verlopen en continuïteit van de zorg te bieden. Dat is gelukt. **De komende vier jaar zal het accent in het sociaal domein komen te liggen op de verdere transformatie, innovatie, participatie en kostenbeheersing.**

Onze ambitie is te bevorderen dat aan het einde van onze bestuursperiode nieuwe vormen van zorg en ondernemerschap tot stand zijn gekomen en professionals meer samenwerken met inwoners aan complexe sociale vraagstukken, zoals armoede, sociale verbondenheid, en ruimte voor kinderen en jongeren om zich te ontwikkelen.

Economie

De economie in Westland heeft de afgelopen jaren een flinke klap moeten incasseren als gevolg van de economische crisis. Het bedrijfsleven en gemeentebestuur hebben zich in die periode met veel energie, capaciteit en middelen ingezet om Westland er economisch weer bovenop te krijgen. Dat was niet gemakkelijk, maar gelukkig draait de economie weer op volle toeren. De glastuinbouw met zijn crossovers vormt nog steeds onmiskenbaar de kern hiervan. Wij hebben een krachtig en ondernemend bedrijfsleven dat in staat is initiatieven te nemen en zich verder te ontwikkelen. Als overheid gaan we nu van 'trekker' naar de rol van 'stimulator en facilitator'. Wij zullen ons richten op de samenwerking met alle betrokkenen. De sleutel tot behoud van het succes in de toekomst ligt in kennis en innovatie. De tuinbouw zal de transitie van laagwaardige productie en arbeid versneld moeten omzetten naar hoogwaardige productie en arbeid. De positie van internationaal koploper kan verder versterkt worden door Westland te positioneren als internationaal glastuinbouwgebied dat fors bijdraagt aan het voeden en vergroenen van de wereld. Nationaal en internationaal koploper zijn en anticiperen op en doorzetten van snelle veranderingen en innovaties zijn noodzakelijk om de economie en de leefbaarheid in Westland vitaal te houden. ***Wij gaan uit van de eigen kracht van het bedrijfsleven en zetten in op het verbinden van betrokken partijen en het stimuleren en faciliteren van kennis, innovatie en internationalisering.***

Onze ambitie voor 2022 is een vergaand innovatieve Westlandse economie met een internationale uitstraling, aantrekkelijk voor jongere generaties en nieuwe bedrijven, die bijdraagt aan het oplossen van wereldwijde problemen, zoals voedselzekerheid, verduurzaming en klimaatverandering.

Energie

De komende vier jaar gaan we vol inzetten op de energietransitie. In eerste instantie is dit een opgave voor het bedrijfsleven en de inwoners en organisaties, maar de overheid zal hierin een actieve rol moeten vervullen. Voor Westland is het snel realiseren van alternatieve energiebronnen van levensbelang. Als het bedrijfsleven de omslag niet snel weet te realiseren, dan gaat het in Westland flink mis. En dat zal van invloed zijn op het hele leefklimaat in onze gemeente. Daarnaast is er nog veel te winnen met initiatieven van groepen burgers, scholen, instellingen en vervoerders voor schone energie in de woon- en leefomgeving. Hoe breder de aanpak van deze alomvattende transitie, hoe sterker het resultaat. Alle Westlanders moeten de

slag kunnen maken naar een voor Westland en de wereld van belang zijnde energievoorziening zonder fossiele energiebronnen. **Wij zullen daarom samen met alle betrokkenen zwaar inzetten op het zo snel als mogelijk tot stand brengen van een energie-infrastructuur zonder fossiele brandstoffen. Daarmee kiezen wij ervoor om op dit terrein te stimuleren dat we in Westland koploper blijven op het gebied van innovaties in de energievoorziening.**

Onze ambitie is in gezamenlijkheid met alle betrokken partijen in de loop van de komende vier jaar een uitvoerbaar perspectief te realiseren dat op termijn uitzicht geeft op het realiseren van een energievoorziening in Westland zonder fossiele brandstoffen en in de komende periode al een start te maken met de uitvoering hiervan.

Bereikbaarheid

Economische groei, welvaart en bevolkingsgroei brengen in Westland grote knelpunten met zich mee op het terrein van de bereikbaarheid van dorpen en bedrijven. Gezien de druk op de ruimte, de hiermee gepaard gaande milieudruk en de druk op de financiën is het ons uitsluitend richten op het aanleggen van nieuwe of bredere wegen geen optie. Voor de aanleg van wegen geldt dat wij tegen de grenzen van de groei aanlopen. Tegelijkertijd komen nieuwe en innovatieve ontwikkelingen op ons af, zoals zelfrijdende auto's, drones en smart mobility.

Op het terrein van mobiliteit (inclusief het openbaar vervoer) is een nieuwe tijd aangebroken. De innovaties gaan snel, dus is het zaak hiermee rekening te houden. **Innoveren op het terrein van mobiliteit is pure noodzaak, want anders loopt het letterlijk en financieel vast in Westland. Dus zetten wij zwaar in op het vinden van innovatieve oplossingen voor het bereikbaarheidsprobleem.**

Onze ambitie is in de loop van de komende vier jaar met alle betrokken partijen een uitvoerbaar perspectief te realiseren dat een bijdrage levert aan het oplossen van het bereikbaarheidsprobleem in Westland. Zo mogelijk maken we ook al een start met de uitvoering hiervan, waarbij we ons vooral richten op innovatieve oplossingen.

Thema 1 – Bevlogen besturen

Nieuwe bestuursstijl

Dit college heeft de ambitie om Westland te besturen vanuit een overtuigende visie. Wij vinden open, betrouwbaar, geloofwaardig en herkenbaar besturen belangrijk. In het 'Westlands Akkoord' hebben we onze eerste ambities voor open besturen verwoord. We hebben aangegeven dat het niet alleen gaat om de juiste intentie, de mooie woorden en strakke procedures. Het gaat vooral om de juiste houding en gedrag. Daarbij wil het college zich toegankelijk en samenwerkingsgericht opstellen. Er is ons veel aan gelegen om het vertrouwen van inwoners in onze gemeente te versterken. Dat vraagt niet alleen iets van het college, maar ook van de gemeenteraad; er is sprake van wederkerigheid. We streven naar een nieuwe balans in de verhoudingen tussen raad, college en ambtelijke organisatie.

Een overheid moet niet ver van inwoners af staan, maar juist bij hen input voor beleid ophalen. Contacten, netwerken, relaties en wederzijds vertrouwen zijn daarbij belangrijk. Vanuit die nabijheid moet er meer ruimte voor initiatieven van inwoners en 'derden' ontstaan. Onder het motto 'Westland daagt uit'¹ bieden wij inwoners de ruimte om taken van de gemeente over te nemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen. Daarbij gaat het om zaken in de openbare ruimte, zoals het onderhoud van een park of het beheer van sportvelden, maar ook om initiatieven die de kracht van de Westlandse samenleving vergroten. Als college bezoeken wij periodiek de dorpen en houden wij iedere maand een spreekuur. Op die manier stellen wij inwoners in staat ons op een laagdrempelige manier te bereiken.

De overheid moet consequent zijn en zich aan de regels houden. Eveneens mag de overheid van inwoners verlangen dat zij zich houden aan de regels die door het gemeentebestuur zijn vastgesteld. Een slappe gedoogcultuur komt de geloofwaardigheid van de overheid niet ten goede. Het handelen van het gemeentebestuur dient natuurlijk wel redelijk te zijn en uit te leggen aan de raad en inwoners. Dat laatste punt vinden wij erg belangrijk. Het heeft namelijk alles te maken met de herkenbaarheid van de politiek. De raad en inwoners hebben recht op openheid in de besluitvorming. Het moet duidelijk zijn hoe de lijnen van de besluitvorming lopen. De raad moet in positie worden gebracht om zijn kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol goed uit te kunnen voeren.

Het is ons uitgangspunt dat de gemeente er voor alle inwoners is om het publieke belang na te jagen. Dat betekent niet dat je alles wat groepen uit de samenleving vinden ook daadwerkelijk verantwoord vindt. Wel zal voorafgaand aan besluitvorming het streven zijn om een brede maatschappelijke en principiële afweging te maken, waarin het algemeen maatschappelijk belang zwaarder weegt dan individuele belangen.

De borging van de publieke waarden vindt in onze ogen plaats door onder andere behoorlijk en goed bestuur, met integriteit als kernkwaliteit. Integriteit is het juiste doen, ook als er niemand kijkt. Het is niet alleen een verantwoordelijkheid van individuele collegeleden, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat.

Organisatie

De ambtelijke organisatie moet concreet handen en voeten geven aan dit WestlandProgramma en de nieuwe bestuursstijl. Dit brengt een flinke veranderopgave met zich mee. Dit is echter niet de enige ontwikkeling waarmee de organisatie te maken heeft. De gemeente krijgt steeds meer taken en het aantal persoonlijke contacten van de organisatie met inwoners en bedrijven neemt flink toe. Tegelijkertijd nemen de regels geleidelijk af. Dit stelt nieuwe eisen aan medewerkers.

¹ Right to Challenge

Tot voor kort was de individuele dienstverlening van de gemeente productgericht en grotendeels gebaseerd op wetgeving. Deze situatie is de afgelopen tijd snel veranderd. Met name door de impact van de decentralisaties. De gemeente is niet langer alleen maar verstrekker van individuele voorzieningen, maar wordt aangesproken op een integrale verantwoordelijkheid om in samenwerking met andere organisaties en inwoners te komen tot werkbare (maatwerk)oplossingen. Inwoners verwachten bovendien snelle en kwalitatief hoogwaardige 24x7-dienstverlening. Voor beleidsambtenaren geldt dat zij steeds meer als een van de belanghebbenden deelnemen in maatschappelijke vraagstukken en in goed overleg met alle partijen moeten zien te komen tot het ontwikkelen van op uitvoering gericht beleid. Minstens zo belangrijk is het dat zij mede-aanjager zijn van de maatschappelijke resultaten die we met elkaar willen bereiken. Scholing en training (on the job) en het realiseren van een lerende organisatie zijn hierdoor onmisbaar geworden. Als gevolg van de dynamiek in de samenleving en de ontwikkeling van technologie wordt er bovendien steeds meer gevraagd van de wendbaarheid en flexibiliteit van de organisatie en de medewerkers. ICT-ontwikkelingen, data gedreven werken, projectmatig en programmatisch werken, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, goed werkgeverschap en het in kaart brengen en verbeteren van de werkprocessen zijn enkele voorbeelden van de veranderopgave waarvoor de organisatie staat.

Naast de veranderopgave die kwalitatief van aard is, is sprake van een kwantitatieve opgave. Nieuwe taken, nieuwe wetgeving, nieuwe bestuurlijke ambities, bezuinigingen uit het verleden en de aantrekkende economie hebben als gevolg dat de werkdruk in bepaalde onderdelen van de organisatie (te) hoog is geworden. Haast is geboden met het in balans brengen van werkaanbod en beschikbare capaciteit.

Materiële en personele kosten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en zullen wij in samenhang bezien. Materieel budget vergt personele inzet om uit te kunnen voeren, terwijl personeel zonder materieel budget geen activiteiten kan verrichten. De noodzakelijke personele uitbreidingen in het sociaal en ruimtelijk domein willen wij voortaan binnen de voor die domeinen beschikbare middelen opvangen. Daar waar legesinkomsten toenemen, zullen we de daarvoor benodigde hogere personele inzet voor een deel uit deze inkomsten bekostigen. Personele uitbreiding voor activiteiten buiten deze domeinen komt ten laste van de algemene middelen.

Naast het in balans brengen van de ambtelijke organisatie zal meer dan voorheen worden ingezet op innovatie: digitalisering, kunstmatige intelligentie² en expertsystemen kunnen wellicht een oplossing bieden. Het realiseren van een veranderorganisatie op het terrein van ICT en het ontwikkelen van innovatieve dienstverleningsconcepten zullen daarom met voorrang worden opgepakt.

Financiële positie

Na jaren van crisis en bezuinigingen is de meerjarenbegroting op orde. Dat vormt een solide vertrekpositie. Er is echter bijzonder weinig ruimte voor nieuwe wensen en ambities. Dit terwijl er een stevig pakket aan keuzes en gewenste/noodzakelijke ontwikkelingen voorligt. De daarmee gepaard gaande kosten zijn aanzienlijk, terwijl de beschikbaarheid van middelen achterblijft. Tegelijkertijd zijn er ook wettelijke verplichtingen die vragen om financiële ruimte. Dit stelt ons niet gerust. Ook de middelen die extra van het Rijk worden gekregen, moeten in de juiste context worden gezien, Hoewel het Interbestuurlijk Programma³ stelt dat er eindelijk weer afspraken zijn gemaakt over de groei van het gemeentefonds gekoppeld aan de netto-rijksuitgaven (de zogenaamde 'trap op en trap af' systematiek), zien wij in praktijk dat er slechts sprake is van

² Intelligentie waarmee machines, software en apparaten zelfstandig problemen oplossen.

³ Gezamenlijk programma van het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen om een aantal grote maatschappelijke opgaven aan te pakken.

een bredere grondslag⁴ dan voorheen. Daarbij zijn de middelen die daardoor extra beschikbaar komen nodig voor alle ambities die er specifiek vanuit het Rijk op ons afkomen (zoals de energietransitie en niet te vergeten de tekorten en het accres⁵ voor het sociaal domein). Wij zijn niet de enige gemeente die tegen deze problematiek aanloopt. In het kader van 'samen staan we sterk' zullen we onverminderd druk op het Rijk uitoefenen zodat gemeenten gesteld blijven voor de omvangrijke opdracht die ze hebben. Binnen de geschetste context streven we ernaar onze financiën in balans te houden, waarbij we ons inspanssen om onze schulden niet verder te laten oplopen.

Thema 2 – Goed toeven

Leefomgeving

In Westland moet het goed toeven zijn. We zien het als de belangrijkste taak van de gemeente om hier de randvoorwaarden voor te bieden. Het gaat om een veilig en fijn leefklimaat, met aantrekkelijke woonwijken, gezellige feesten, levendige dorpscentra, goede voorzieningen en sportaccommodaties, voldoende werkgelegenheid en ruimte voor rust en ontspanning. Tegelijkertijd is het een gegeven dat er in Westland weinig ongebruikte ruimte is. Dorpen, kassen en bedrijventerreinen wisselen elkaar af en open ruimte en natuurlijke groen zijn schaars. Dat maakt dat er grenzen zijn aan de leefbaarheid.

We zetten in op de kwaliteit van de leefomgeving omdat dat bepaalt hoe onze inwoners oordelen over de leefbaarheid. De in gang gezette en in voorbereiding zijnde centrumplannen behouden hun prioriteit. Om de dorpscentra aantrekkelijk te houden zoeken we naar instrumenten om leegstand te voorkomen, bijvoorbeeld shop & go parkeren en een leegstandsverordening. Verder houden we het onderhoud van de buitenruimte op een adequaat niveau en gaan we de komende jaren zorgen dat er meer kwalitatief goed groen komt. We onderzoeken de mogelijkheden voor de aanleg van tiny forests nabij de dorpen en gaan meewerken aan initiatieven voor tijdelijke moestuinen.

Het unieke gezinskarakter van onze stranden willen we behouden. Op ons 8 kilometer lange kuststrook blijft er balans tussen economie en ecologie. Hoogbouw, zoals in de badplaatsen ten noorden van Westland, komt er niet. Wel zien we achter de duinen mogelijkheden voor kleinschalige verblijfsrecreatie. Wij zullen onderzoeken welk gebied hiervoor het meest geschikt is. Vraagstukken die voortvloeien uit de kustvisie, zoals parkeren, bebouwing en strandopgangen, worden in afzonderlijke voorstellen voorgelegd aan de gemeenteraad.

Wonen

De behoefte aan nieuwe woningen in Westland is groot. Dit geldt voor de (betaalbare) koop en vooral de sociale huurmarkt. Er ligt een aanzienlijke huisvestingsopgave voor bijvoorbeeld starters, senioren, doorstromers en economisch gebonden. Daarnaast spelen er bijzondere vraagstukken, zoals het langer thuis wonen en huisvesting van spoedzoekers, urgenten, arbeidsmigranten en statushouders.

Het hebben van een dak boven je hoofd, een veilige plek, is een basisbehoefte. Wanneer hieraan niet wordt voldaan ontstaat vaak stress, wat vervolgens vraagt om zorg en

⁴ De algemene uitkering groeit mee met de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voorheen werden daarbij bepaalde Rijksuitgaven buiten beschouwing gelaten (bijvoorbeeld zorg), nu doen de totale Rijksuitgaven mee voor bepaling van de groei (is gunstig voor gemeenten).

⁵ De jaarlijkse groei van het gemeentefonds (gekoppeld aan de ontwikkeling van de Rijksuitgaven).

ondersteuning. Het is duidelijk dat dit zowel voor de kwaliteit van leven als voor de financiële gevolgen een suboptimale oplossing is. Het realiseren van een passend woningaanbod is daarom urgent. Tegelijkertijd constateren we dat het realiseren van dit aanbod een weerbarstig vraagstuk is. De huisvestingsopgave kan niet los worden gezien van andere ruimtevragers, zoals groen, economie en voorzieningen.

We zullen hoger moeten bouwen dan tot nu toe het geval is geweest en nadrukkelijk moeten kijken naar mobiele woonvormen (bijvoorbeeld 'tiny houses') en dubbel grondgebruik (bijvoorbeeld appartementen boven een schoolgebouw). Ook gaan we de particuliere markt verleiden om sociaal betaalbaar te bouwen en zullen de prestatie-afspraken met de woningcorporaties moeten worden herijkt. Om nieuwkomers op de huurmarkt sneller tijdelijk te kunnen huisvesten gaan we samen met onder andere de woningcorporaties op zoek naar mogelijkheden om verschillende doelgroepen gemengd te laten wonen in één woongebouw, de zogenaamde magic mix.

De komende periode willen we ook meer focussen op een voldoende aanbod van geschikte woningen voor mensen met een zorgbehoefte. Denk onder andere aan aangepaste woningen, begeleid wonen en kangoeroewoningen, maar ook aan woningen in combinatie met zorg, verpleging en/of revalidatie. Daarbij kijken we ook naar het voorzieningenaanbod dat nodig is, zodat mensen zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen zijn.

Ruimtelijke ontwikkeling

Een van de meest cruciale dilemma's is de beschikbaarheid en het gebruik van de fysieke ruimte in Westland. Veel ambities hebben (fysieke) ruimte nodig, terwijl de beschikbare grond schaars is. Voor het ruimtegebruik bestaat er concurrentie tussen de gestelde doelen op het gebied van woningbouw, huisvesting arbeidsmigranten, bedrijventerreinen, groen, voorzieningen, bereikbaarheid en glastuinbouw. Dit dilemma gaan we in een open participatietraject met alle betrokkenen aanpakken. De ontwikkeling van de Omgevingsvisie, die in voorbereiding is in het kader van de nieuwe Omgevingswet, dient hiervoor als vliegwiel. Binnen het participatietraject zal een brede afweging worden gemaakt over alle gewenste ontwikkelingen en wensen in relatie tot de beperkte fysieke ruimte. Er zullen lastige keuzes moeten worden gemaakt, want nu al is duidelijk dat we niet alles kunnen realiseren. Voor wonen, groen en voorzieningen worden, gebaseerd op een integrale afweging, deelvisies opgesteld.

Wij gaan bij het maken van plannen voor nieuwe wijken en dorpscentra in toenemende mate werken met integrale visies, waarbij een van de uitgangspunten is dat er voldoende ruimte wordt opgenomen voor groen, water en spelen. Ook bij de ontwikkeling van deze plannen bieden we ruimte voor participatie en initiatieven. In het uitvoeringsprogramma, dat voortvloeit uit het WestlandProgramma, nemen we op welke gebiedsgerichte plannen en centrumplannen er in een bepaald jaar zullen worden voorbereid of gerealiseerd.

Veiligheid

Westland is een veilige gemeente. Zeker in vergelijking met de ons omringende grote gemeenten. Desondanks heeft een veilig Westland voor ons hoge prioriteit, want de impact van criminaliteit op het leven en welbevinden van inwoners is enorm groot. Daarom zetten wij alles op alles om Westland nog veiliger te maken. Daar hebben we alle Westlanders voor nodig. Zij kunnen bijdragen aan nog meer veiligheid voor zichzelf en voor de eigen omgeving. In het nieuwe Westlands Veiligheidsbeleid voor de periode 2019-2022 zal het vergroten van burgerparticipatie op het gebied van veiligheid een van de prioriteiten zijn. Verder zullen we de samenwerking bevorderen tussen de geëigende veiligheidsdiensten en bestaande structuren, zoals particuliere beveiligers en cameratoezicht. Daarnaast richten we ons op de aanpak van

ondermijning, en dan vooral arbeidsuitbuiting. We experimenteren daarbij met nieuwe methoden, buiten de gebaande paden van repressie en strafrecht. Dat doen we in nauwe samenwerking met alle ketenpartners, brancheorganisaties, uitzendorganisaties, ondernemers, maar ook de arbeidsmigranten zelf.

Thema 3 – Sterke samenleving

Zorg en welzijn

Westland heeft een krachtige samenleving. De bereidheid om je voor een ander in te zetten is heel groot en dit is na de decentralisaties in het sociaal domein waardevol gebleken. De kracht van de samenleving is echter begrensd en deze grenzen zijn inmiddels in zicht. Voor het organiseren van structurele en professionele hulp moeten kwetsbare inwoners kunnen rekenen op een regierol van de gemeente.

Daar waar we de afgelopen jaren vooral bezig zijn geweest met de taakoverdracht en de continuïteit van zorg, is de uitdaging in de komende periode om goede zorg te realiseren met minder middelen. Onze ketenpartners zullen samen met ons moeten inzetten op innovatie, het vergroten van de effectiviteit en kostenbesparing.

Aanpak

Mensen verschillen van elkaar en gezinnen ook. Bij mensen met ingewikkelde problemen is een standaardaanpak niet effectief. De vraag van de zorgbehoevende moet centraal worden gesteld en niet het aanbod, de organisatie of het eigenbelang. Voor verbetering van zorg-, hulp- en dienstverlening bij complexe vraagstukken werken we vanuit de relaties tussen professionals en bewoners. Het gaat hierbij meer om pluriformiteit en rechtvaardigheid dan om uniformiteit en rechtmatigheid. De Westlander en zijn omgeving centraal en een integrale benadering van de problematiek zijn daarbij het uitgangspunt.

Samenwerking

Er is lef, samenwerking, innovatie en inspiratie nodig om nieuwe wegen te vinden om het juiste te doen met minder en toch effectiever te zijn. Samen met maatschappelijke partners, zoals de zorginstellingen, bepalen we hoe in Westland de zorg voor elkaar wordt vormgegeven. De Adviesraad Sociaal Domein Westland is hierin voor ons een belangrijke adviseur. Partijen zoals het Platform Gehandicapten Westland of het Armoedeplatform kunnen ons helpen bij het vertalen van het beleid naar een praktijk die aansluit bij de behoeften van de mensen waarvoor het bedoeld is.

Toegankelijk zorgaanbod

Om te voorkomen dat kleine problemen groter en ingewikkelder worden is een makkelijk toegankelijk zorgaanbod nodig. Een loket waar je terecht kunt zonder verwijzing of tussenkomst van een zorgprofessional. Onze welzijnsorganisatie Vitis is in dit verband een belangrijke partner. Geworteld in de samenleving is zij de organisatie van en voor Westlanders. Het maatschappelijk rendement van de welzijnsorganisatie is - dankzij de vele vrijwilligers en mantelzorgers - een veelvoud van de subsidie die zij ontvangt. Patijnenburg is onze partner en uitvoerder van de wettelijke taken op het gebied van de sociale werkvoorziening en re-integratie. Daarnaast is het Sociaal Kernteam een belangrijke partner: een algemeen toegankelijke eerstelijnsvoorziening waar mensen terecht kunnen met hun ondersteuningsvraag. Cruciaal zijn de relatie en samenwerking tussen alle partners die met jeugd te maken hebben, of het nu om het onderwijs, sportverenigingen of jongerenwerkers gaat. De jeugd heeft te veel zorg

nodig. We moeten het met elkaar beter doen, zodat kinderen eerder goede ondersteuning krijgen als het nodig is. In de preventie richten wij ons verder op schuldhulpverlening, zelfredzaamheid, langer thuis wonen en mantelzorg. Ook het bestrijden van eenzaamheid blijft voor ons een belangrijk aandachtspunt.

Financieel perspectief

De omslag in de zorg zorgt niet alleen voor betere dienstverlening, maar ook voor een gezondere financiële balans in het sociaal domein. Vanuit financieel perspectief is innovatie dringend noodzakelijk om de verhouding tussen inkomsten en uitgaven in balans te brengen en de kwaliteit van de zorg voor de komende jaren te kunnen waarborgen.

Bij aanvang van de decentralisaties voorzagen we financiële tekorten. Het Rijk voerde vrijwel onmiddellijk bezuinigingen in, terwijl het effectueren van de transformatie een veel langer durend proces is. Het tekort dat voor de komende jaren in de boeken staat kent echter nog meer oorzaken en is ook groter dan verwacht. Het gaat hierbij onder andere om ‘afwenteleffecten’ vanuit andere zorgregimes, zoals de Wet landelijke zorg (WLZ), onvolkomenheden van het ‘objectieve verdeelmodel’ voor jeugd (verdeling gelden tussen gemeenten) en de stijgende vraag naar jeugdzorg. Door dit tekort zal veel sneller dan voorzien de bodem van de gemeentelijke reserve sociaal domein in zicht komen, wat onze financiële ruimte voor de transformatie ernstig beperkt. Dit is zorgelijk, want als we blijven doen wat we deden behouden we overschrijdingen, terwijl we deze al op korte termijn niet meer kunnen dekken vanuit de reserve.

Onderwijs

De (voor)schoolse instellingen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van onderwijs, maar ook de gemeente draagt hieraan bij, onder meer door middel van het onderwijsachterstandenbeleid, de onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en de inzet van jeugdhulp. Daarnaast is samenwerking met het bedrijfsleven van belang voor de aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en voor de innovatiekracht en concurrentiepositie van het glastuinbouwcluster. De gemeente neemt het voortouw in de samenwerking en faciliteert deze, met als doel dat partijen elkaar door de samenwerking versterken in het bereiken van maatschappelijk effect.

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting staat de komende vier jaar hoog op onze agenda. De nu geraamde kosten voor onderwijshuisvesting zijn hoog en gaan de draagkracht van onze gemeente bijna te boven. Bovendien is het de vraag of via andere maatregelen, zoals aannamebeleid en het benutten van leegstand, deze kosten niet beter gereguleerd kunnen worden. Het in kaart brengen van alle ontwikkelingen op het gebied van de onderwijshuisvesting, het overleg met alle betrokkenen en het vinden van een financieel en inhoudelijk optimale koers zullen dan ook met energie worden ingezet.

Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het bieden van passend onderwijs en werken samen in door het Rijk vastgestelde (regionale) samenwerkingsverbanden. De gemeente maakt formeel geen onderdeel uit van de Westlandse samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. Door de verantwoordelijkheid voor onder andere de jeugdzorg is de gemeente wel een belangrijke partner voor de samenwerkingsverbanden. De schoolbesturen hebben een proces in gang gezet om de samenwerking van onderwijs- en zorgprofessionals te verbeteren. Wij vinden dit een positieve ontwikkeling. Wij gaan daarom onderzoeken hoe de samenwerking gefaciliteerd kan worden. In dat kader zullen wij de mogelijkheden onderzoeken om in Westland een expertisecentrum te realiseren, waarin de kennis over en begeleiding van het kwetsbare kind worden samengebracht.

Voorzieningen

Het voorzieningenaanbod in Westland is behoorlijk goed. Bij het opstellen van de deelvisie voorzieningen, begin 2019, zullen we hier nog meer zicht op krijgen. We zetten ons in om het voorzieningenniveau te handhaven en te versterken. Dit betekent overigens niet dat elk dorp moet kunnen beschikken over dezelfde voorzieningen. De Westlandse dorpen hoeven immers niet uniform te zijn om aantrekkelijk te blijven.

Verpleeghuizen

Vooralsnog baart met name de capaciteit van de verpleeghuizen en de doorstroming van ouderen naar passende woonruimte ons zorgen. Ook lopen wij aan tegen soms onvoorziene gevolgen van het langer thuis wonen door ouderen. Zo zagen we bij de rampenbestrijding in Poeldijk dat de zelfredzaamheid in sommige situaties veel kleiner is dan waarmee normaal gesproken rekening wordt gehouden. Wij zullen ons inzetten voor voldoende plekken voor onze ouderen in onder andere verpleeghuizen, zodat wie echt niet meer voldoende zelfredzaam is ook veilig kan wonen.

15

Kunst en cultuur

Het voorzieningenaanbod op het gebied van kunst en cultuur is in onze gemeente beperkt. Westland is geen grote stad, maar een verzameling van dorpen. We zijn er aan gewend geraakt om voor kunst en cultuur naar de ons omringende grote steden te trekken, die een ruim cultureel aanbod hebben. Voor film en theater kunnen Westlanders echter terecht in WestlandTheater De Naald, dat jaarlijks duizenden bezoekers trekt. Als onderdeel van de deelvisie voorzieningen ontwikkelen wij in samenhang met het centrumplan Naaldwijk een visie op de toekomst van dit theater.

Sportparken

Voor de Westlandse sportparken ontwikkelen we een integrale aanpak. Op basis van een inventarisatie van de knelpunten per sportpark en trends ontwikkelen we een visie die onderdeel is van de deelvisie op voorzieningen. Plannen die al in gang zijn gezet voeren we uit.

Cultuur-historisch erfgoed

In 2019 gaan we een erfgoedvisie ontwikkelen met een uitvoeringsprogramma om leegstand en afbraak van cultureel erfgoed te voorkomen. Dit vervangt het huidige, gedateerde beleid uit 2005.

Thema 4 – Welvarend Westland

Economie

Een bloeiende economie is een onmisbare voorwaarde voor een vitaal Westland en de welvaart van onze inwoners. Als we de economische dynamiek zouden verliezen, dan verliezen we ook de aantrekkelijkheid voor ondernemers en inwoners. Onder invloed van verschillende trends en ontwikkelingen ziet de Westlandse economie er in 2022 anders uit dan nu. Om goed te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen is het van belang hiervoor als gemeente de juiste randvoorwaarden te bieden. Daarbij is het goed om te beseffen dat trends een lange doorlooptijd hebben. Onze inspanningen in deze bestuursperiode vormen een schakel in een lange keten.

Innovatief Westland

Het college kiest voor een innovatief Westland: de meest innovatieve glastuinbouwgemeente als economische kern met vertakkingen naar crossovers. We maken gebruik van de sterke aspecten

die al in de Westlandse economie aanwezig zijn om deze verder en langdurig duurzaam te versterken en te verbreden. Veel toeleveringsbedrijven uit het Greenportcluster leveren al producten voor andere economische sectoren en werken al breder en toekomstbestendiger. Qua crossovers wordt waar mogelijk een link gelegd tussen bijvoorbeeld het Greenportcluster en toerisme en recreatie, de zorgeconomie, de bouwsector en de farmaceutische industrie.

Van belang is dat er in Westland zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende teeltareaal is om alle activiteiten in het cluster te kunnen uitvoeren. Innovatief gebruik van de ruimte laten wij prevaleren boven verouderde glastuinbouwbedrijven en verouderde vormen van teelt. De huidige omvang van het glastuinbouwareaal is niet in beton gegoten, maar wordt beschouwd in het licht van de bijdrage die het levert aan de ontwikkeling tot meest innovatieve gemeente. Dit geldt ook voor de verdere ontwikkeling van de agrobiologie. De rol van de overheid is beperkt, maar waar nodig zullen wij de ontwikkeling van een innovatief cluster faciliteren.

Het World Horti Center is hét kennis- en innovatiecentrum van de internationale glastuinbouw. Het is de plek waar onderzoek, onderwijs, ondernemers en internationalisering samenkomen, vooral ten behoeve van de verdere ontwikkeling van de Westlanders die daarvoor belangstelling hebben. Samen met de betrokken partijen zetten we in op de doorontwikkeling van het World Horti Center, gericht op nieuwe teelten, nieuwe technologieën en biobased economy. De ontwikkeling van de Greenport Horti Campus zullen we ruimtelijk faciliteren.

Als college van een glastuinbouwgemeente met een breed georiënteerd cluster hechten we aan ontwikkelingen die dat profiel verder versterken. We hebben echter ook duidelijk oog voor de ontwikkeling van andere sectoren, zoals het midden- en kleinbedrijf. Ook richten we ons op toerisme en recreatie. Daarbij gaat het vooral om het stimuleren van glastuinbouwgerelateerd toerisme, het verbeteren van de vaarverbindingen en het creëren van mogelijkheden voor meer verblijfsrecreatie. In de regio gaan we samenwerkingen aan om mensen in Westland te laten verblijven en recreëren.

Dienstverlening

In het kader van een goed vestigingsklimaat is ook het versterken van de service en de dienstverlening aan (startende) ondernemers van belang. Dat betekent investeren in integrale dienstverlening aan Westlandse ondernemers, groot en klein. De behoefte aan toenemende flexibiliteit, experimenteerterruimte, snelheid en maatwerk vraagt om een klantgerichte benadering waarbij kernwaarden zoals openheid, duidelijkheid en snelheid centraal staan. Bedrijven, (startende) ondernemers en zzp'ers moeten zich vooral bezig kunnen houden met ondernemen. Voor de ondernemers moeten de randvoorwaarden hiervoor helder en makkelijk vindbaar en toepasbaar zijn. Noodzakelijke regelgeving moet dan ook klantvriendelijk worden opgesteld, waarbij de hiermee gepaard gaande administratieve lasten tot een minimum worden beperkt. Westland ambieert een hoge notering op de ranglijst van mkb-vriendelijkste gemeenten.

Economisch programma 2019-2022

Om in te kunnen spelen op de (structurele) ontwikkelingen die we de komende jaren op ons af zien komen, zet het college in op een programmatische aanpak met een aantal hoofdlijnen en randvoorwaarden. In dit Economisch programma 2019-2022, dat we in samenwerking met alle belanghebbenden gaan opstellen, brengen we vraagstukken op het gebied van economie, arbeidsmarkt, dienstverlening, duurzaamheid, bereikbaarheid en kennis en innovatie samen.

De economische programmalijnen voor Westland zijn:

- Toekomstgericht Greenportcluster
- Toekomstgerichte werklocaties en dorpscentra
- Diversificatie van de Westlandse economie (waaronder toerisme en recreatie)

De programmalijnen versterken enerzijds het vestigingsklimaat in de gemeente en anderzijds specifieke gebieden en sectoren waar Westland zich in onderscheidt.

Financiering

Om onze economische ambities te kunnen realiseren stellen wij een Economisch stimuleringsfonds Westland in, gericht op het financieel stimuleren van kennis- en innovatiegerichte activiteiten. Dit fonds komt in de plaats van de Westland Agenda. Daarnaast behouden we het MKB Investeringsfonds. Voorwaarde om van deze fondsen gebruik te kunnen maken is dat belanghebbenden zelf ook investeren.

Verder wil het college structureel werk maken van subsidieverwerving. Er zijn geregeld kansen om als gemeente subsidies te verkrijgen en cofinancieringsconstructies aan te gaan. Deze mogelijkheden worden in beeld gebracht en waar mogelijk benut om met name kennis, innovatie en verduurzaming binnen de gemeente te financieren.

Energie

De noodzaak van energietransitie is urgenter dan ooit. Om de gevolgen van klimaatverandering te beperken of ons op zijn minst te kunnen aanpassen aan deze gevolgen willen wij richting geven aan technologische en maatschappelijke innovatie vanuit een collectieve missie. Daarbij realiseren wij ons dat Westland nog steeds in hoge mate afhankelijk is van gas en dat de energietransitie niet van vandaag op morgen gerealiseerd is.

Samen met de diverse betrokken partijen brengen we het voorlopig perspectief in kaart en geven we aan op welke wijze we in Westland tot een post-fossiele energie-infrastructuur kunnen komen. Dit moet zijn vertaling krijgen in het Westlands Energie Akkoord. Belangrijk onderdeel van het akkoord is een korte termijn actieplan (1-4 jaar), waarin de verschillende activiteiten van externe partners en de gemeente zijn beschreven, inclusief fasering, rollen en een begroting. Jaarlijks wordt de planning geëvalueerd op basis van nieuwe innovaties en ontwikkelingen en lessen uit de opgeleverde projecten.

In de uitvoering van de energietransitie liggen er grote kansen voor de gemeente om initiatieven te koppelen met onder andere onderhouds- en investeringswerkzaamheden in wijken, participatie-pilots en koppelingen op basis van de warmte-infrastructuur. Door deze effectief te verbinden, kunnen maatschappelijke investeringen efficiënter en met hogere impact worden geïmplementeerd. Bovendien kunnen op basis van de input van de betrokken partijen beleidskeuzes worden gemaakt voor bijvoorbeeld de vergunningverlening van warmtenetten.

Bereikbaarheid

Westland vormt het meest complete glastuinbouwgebied van de wereld door de clustering van import, export, handel en logistiek in combinatie met lokale productie (draaischijf). Deze draaischijf zal het fundament blijven en zich verder ontwikkelen. Een goede bereikbaarheid is daarbij essentieel. Voor behoud en verbetering van de agro-logistieke positie is het belangrijk dat de doorstroming van het nog steeds toenemende vrachtverkeer wordt verbeterd.

De bereikbaarheid en de aansluiting op landelijke en internationale netwerken zijn een belangrijke vestigingsfactor voor ondernemers. Als dit niet goed geregeld is, zullen ondernemers besluiten naar een andere locatie te gaan of de investeringen af te bouwen. Hetzelfde geldt voor ondergrondse infrastructuur: een gebied dat goede verbindingen heeft met warmtebronnen uit de omgeving en/of met CO₂-leidingen biedt een groot concurrentievoordeel ten opzichte van gebieden die dat niet hebben.

Met onze partners werken we nauw samen aan het verbeteren van de aansluitingen op het Rijks- en provinciaal wegennet en aansluitende wegen. Ook gaan we de knelpunten in het interne wegennet verbeteren. Het woon-werkverkeer en vrachtverkeer zorgen nu al voor grote drukte tijdens de spitsuren. Met de verwachte toename van de bevolking en de groei van de economie neemt deze verkeersdruk verder toe.

Echter, aan het leggen van nieuw asfalt zitten grenzen. Zowel financieel als qua ruimtegebruik dreigt het vast te lopen. Gelukkig zien we een markt ontstaan met nieuwe en innovatieve oplossingen voor mobiliteit en bereikbaarheid. In een wereld waar asfalt een investering is voor vele tientallen jaren en veel tijd in de voorbereiding vergt, is het van belang om deze nieuwe ontwikkelingen nauw te volgen en erop in te spelen. We zullen de sprong voorwaarts moeten maken door samen met onze partners innovatieve ICT-oplossingen in te zetten om mensen en goederen snel en veilig hun bestemming te laten bereiken. Ontwikkelingen op het terrein van zelfrijdende auto's, drones en smart mobility zijn nu al actueel en vragen van de overheid nieuwsgierigheid en actie om dit te faciliteren, desgewenst te stimuleren en in goede banen te leiden.

Wij willen nadrukkelijk ook een impuls geven aan het gebruik van het openbaar vervoer en fietsen. Door hier meer gebruik van te maken kan de bestaande infrastructuur beter worden benut, de leefbaarheid worden verbeterd en de mobiliteit duurzamer worden.

Mobiliteitsvisie

De mobiliteitsvisie die we gaan opstellen vormt een duidelijke stip op de horizon voor de lange termijn. Het college zet in de vertaling van de visie in op een programmatische en gebiedsgerichte aanpak, het Programma Bereikbaar Westland 2018-2022. Deze wordt de komende jaren langs vijf thematische programmalijnen in concrete doelen en maatregelen uitgewerkt. Deze programmalijnen zijn:

1. Versterken robuuste infrastructuur daar waar deze noodzakelijk is
2. Beter (Hoogwaardig) Openbaar Vervoer, doelgroepenvervoer en maatwerkvervoer
3. Duurzaam versterken van de agrologistieke functie
4. Versterkt inzetten op slimme en duurzame bereikbaarheid, mobiliteits- en verkeersmanagement
5. Verbeteren verkeersveiligheid

Tot slot

De ambities van het college zijn van een grote diversiteit. Meer dan ooit is samenwerking nodig tussen college, raad, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en mede-overheden om deze waar te kunnen maken. Met name de grote participatietrajecten op het gebied van wonen, groen, voorzieningen, de omgevingsvisie, economie en energie vragen om een constructieve, open houding van alle betrokkenen. Alleen dan is het mogelijk te komen tot een gemeente in balans; een welvarende gemeente met een sterke samenleving, waar iedereen zich thuis voelt.